

Natura 2000 a Česká botanická společnost

Natura 2000 and the Czech Botanical Society

Petr Karlík^{1,2)} & Eva Chvojková³⁾

¹⁾ *Katedra botaniky PŘF UK, Benátská 2, 128 00 Praha 2; e-mail: pkarlik@seznam.cz*

²⁾ *Lehrstuhl für Botanik, Fakultät für Biologie und Vorklinische Medizin, D-93040 Universität Regensburg*

³⁾ *Občanské sdružení Ametyst, program Ochrana přírody, Koterovská 84, 326 00 Plzeň; e-mail: eva.chvojkova@sev-ametyst.cz*

Abstract

Natura 2000 was prepared rather thoroughly in the Czech Republic. Unfortunately, because of lack of time, many valuable sites were missing on the national list of sites. Therefore, the Czech Botanical Society together with other non-governmental organisations compiled a so-called shadow list of sites and sent it to the European Commission. NGO delegates participated in the Biogeographical Seminar in April 2006, where the sufficiency of the national list of habitat types was evaluated. Most of our arguments were accepted and the Czech Republic has to complete a national list with additional sites. Cooperation of the NGOs continues, now focusing on a critical monitoring of habitat types.

Úvod

Soustavu území evropského významu Natura 2000 není zapotřebí příliš představovat. Velká část odborné veřejnosti se s touto problematikou během uplynulých sedmi let, co trvá její příprava, různým způsobem a v různé míře setkala. Bližší informace o soustavě Natura 2000 naleznete zejména na oficiálních webových stránkách www.natura2000.cz.

Cílem tohoto článku je podat stručnou informaci o zapojení nevládních organizací, zejména ČBS, do procesu její tvorby. Zaměřili jsme se přitom především na problematiku typů evropských stanovišť (např. suťový les, bezkolencová louka).

Příprava podkladů a navržení evropsky významných lokalit

K přípravě soustavy Natura 2000 přistoupila Česká republika velice zodpovědně. V letech 2001–2004 bylo provedeno plošné mapování biotopů, dále bylo provedeno podrobné mapování výskytu „naturových“ druhů. Do mapování se zapojilo několik set lidí. Značná část mapovatelů je členy ČBS. V roce 2000, kdy se připravovala metodika a podklady pro celý mapovací projekt, vytvořila ČBS pro Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK) pilotní podklad s konkrétními výskytů přírodních biotopů, které poskytl jednotliví členové ČBS.

Na základě výsledků mapování byla vymezována území, která by měla být vyhlášena za evropsky významné lokality. V oficiálním vládním návrhu těchto území, tzv. národním seznamu, však celá řada nesporně hodnotných území chybí.

Biogeografický seminář

Z důvodu nedostatečnosti oficiálního vládního návrhu evropsky významných lokalit se některé nevládní organizace spolu s řadou regionálních znalců rozhodli společně vytvořit rozbor nedostatků s návrhem konkrétních lokalit, které by měly být doplněny, a to především pro ochranu typů evropsky významných stanovišť. Z jejich středu byla vybrána právě ČBS, která celý tento rozbor nedostatků a doplněk lokalit zastřešila. Důvodem volby ČBS je zejména její odborný kredit, dlouhá tradice a široká členská základna. Nebylo třeba se také tolik obávat, že by oponenty nevládního návrhu mohla být případně nařčena z nátlakového jednání a zastávání extrémních názorů. Zmíněný materiál byl dokončen v únoru 2006 a následně zaslán Českou botanickou společností příslušným institucím, konkrétně Evropské komisi, Evropskému tematickému středisku biologické rozmanitosti v Paříži a Ministerstvu životního prostředí ČR. Tento nevládní návrh se stal důležitým podkladem při jednání Evropské komise s Českou republikou ohledně míry (ne)dostatečnosti stávajícího národního seznamu. Toto jednání, tzv. biogeografický seminář, se uskutečnilo 26.–28. dubna 2006 v Darové u Plzně a za české nevládní organizace se ho účastnili doc. RNDr. František Krahulec, CSC. (ČBS), RNDr. Mojmír Vlašín (Veronica) a Mgr. Eva Chvojková (Ametyst).

Výsledek semináře lze považovat za úspěch. Velká část výtek nevládních organizací byla zástupci Evropské komise přijata. Dokument nevládního návrhu na doplnění evropsky významných lokalit naleznete na webových stránkách www.sev-ametyst.cz/ochrana/stin_sez.html.

Doplňování národního seznamu

V návaznosti na výsledek biogeografického semináře připravuje AOPK návrh lokalit pro doplnění národního seznamu. Lokality byly navrženy a vybírány s ohledem na kvalitu přítomných typů evropských stanovišť, určených komisí pro doplnění.

Z celého souboru navržených lokalit byly vybírány ty nejméně významnější a nejkvalitnější. Jejich setřídění proběhlo podle algoritmu založeného na výsledcích mapování biotopů, přičemž byla umožněna „expertní“ korekce (posunutí vybrané lokality v pořadí vůči jiné). Jakožto editoři nevládního návrhu a zároveň autoři tohoto článku výsledek provedeného výběru akceptujeme, nicméně máme výhrady k nezařazení některých lokalit, případně k vymezení jejich hranic. Proto nelze vyloučit další aktivity směřující k dalšímu doplňování národního seznamu. Každopádně bude třeba vyčkat, v jaké podobě vláda schválí doplněk národního seznamu připravený AOPK.

Stínový monitoring

Byli bychom rádi, kdyby se ČBS věnovala odborným záležitostem souvisejícím se soustavou Natura 2000 i nadále. Jedna z hlavních aktivit, plánovaných společně s dalšími nevládními organizacemi sdruženými v „Koalici nevládních organizací pro Naturu 2000“ je příprava tzv. stínového monitoringu. Tento monitoring je nezávislý na monitoringu AOPK, tj. má odlišnou metodiku a nezávislé získávání dat. Cílem je získat kvalitě informace, které umožní hodnocení výsledků státního monitoringu a jejich kvalifikovanou oponenturu.

O dalších probíhajících aktivitách, zejména o zmíněném stínovém monitoringu budou členové ČBS informováni a požádáni o případné zapojení.

Závěr

Na příkladu Natury 2000 se ukázala potřeba účasti veřejnosti a nevládních organizací na podobných projektech. Důležitý je věcný, apolitický přístup a odborně dobře podložená argumentace. Zapojení do nevládního návrhu na doplnění evropsky významných lokalit bylo pro ČBS do značné míry výzvou a prokázalo její schopnost jasně a pružně reagovat. Všem, kteří se na těchto aktivitách jakkoliv podíleli, patří upřímný dík. Dosavadní, celkově veskrze optimistický vývoj budí povzbuzením do budoucna.